

Nr 20

Utlåtande i anledning av väckt motion om införande av sommartid.

I en inom andra kammaren väckt och till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion, II: 764, av fru *Gärde Widemar* och fröken *Elmén* hemställes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om införande på försök av sommartid i Sverige i enlighet med Nordiska rådets rekommendation i ämnet.

I motionen anföres bl. a. att den tidsskillnad som under sommaren råder mellan å ena sidan Finland och Norge och å andra sidan Danmark och Sverige medför vissa praktiska olägenheter, främst ur kommunikationssynpunkt.

Den i Sverige verkställda utredningen och inkomna remissyttranden visade mycket olika bedömningar hos olika myndigheter och organisationer. Ett starkt intresse synes emellertid föreligga för att åtminstone försöksvis införa sommartid, främst ur hälso- och trivselsynpunkt. Det har dock ansetts att betydande nackdelar skulle uppkomma för jordbruket och ur kommunikationssynpunkt. Invändningarna synes dock icke så allvarliga, att icke ett försök borde kunna göras, därvid man kunde studera för- och nackdelar med sommartid.

Visserligen har den danska regeringen avvisat tanken på sommartid, men för Sveriges del föreligger sådant material för frågans belysning, att ett ställningstagande icke längre bör uppskjutas.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet

När sommartid år 1916 tillfälligt infördes i Sverige — den gällde detta år 15/5—30/9 och anordningen återkom sedermera icke — skedde det efter underhandlingar med Norges och Danmarks regeringar. Vid underhandlingarna ställdes som ett villkor för införande av sommartid att detta skulle ske i alla tre länderna. Danska folketinget och norska stortinget antog förslag i frågan, och i Sverige infördes sommartiden på administrativ väg. Redan vid 1917 års riksdag väcktes emellertid förslag om en återgång till den *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 11 saml. Nr 20*

gamla ordningen. Förslaget bifölls av riksdagen, och sedermera, vid 1926 och 1940 års riksdagar, väckta motioner om införande av sommartid avlogs av riksdagen med hänvisning huvudsakligen till erfarenheterna av åtgärderna år 1916 och opinionsyttringarna i anledning av desamma.

Frågan har på senare tid ånyo aktualiserats genom ett till Nordiska rådet år 1958 avgivet medlemsförslag. Sedan utredningar verkstälts utfärdade rådet år 1963 en rekommendation till regeringarna i Danmark, Norge och Sverige att försöksvis genomföra sommartid enligt enhetliga regler. Sverige utsågs till koordinerande land för detta spörsmål.

När Nordiska rådet nyligen samlades till innevarande års session förelåg meddelanden från regeringarna angående rekommendationen. Danmarks regering meddelade att man icke kommer att företaga försök med sommartid i Danmark, medan Norges regering anförde att den i Norge sedan år 1959 tillämpade ordningen med sommartid skulle gälla även i fortsättningen. Sveriges regering uttalade att frågan övervägts inom regeringen. Med hänsyn till den danska regeringens ställningstagande fann den svenska regeringen förutsättningar inte föreligga att i en nära framtid efter enhetliga regler försöksvis genomföra sommartid i de nordiska länderna. För Sveriges del vore frågan föremål för fortsatt prövning.

Frågan om sommartid i Norden behandlades också vid årets session i Nordiska rådet i samband med ett väckt förslag om införande av en ny nordisk normaltids, överensstämmande med den finska, d. v. s. östeuropeisk tid. Förslaget avlogs med stor majoritet.

Debatten i frågan om sommartid kännetecknas bl. a. dels av den vikt som ansetts böra fästas vid att en enhetlig nordisk ordning åstadkommes och dels av att meningarna om för- och nackdelar med sommartid varit mycket delade. Att få till stånd en samnordisk lösning av frågan får med hänsyn till den danska regeringens ståndpunkt anses t. v. icke vara möjligt. Vad gäller argumenten för införande av sommartid kan uppenbarligen främst åberopas hälso- och trivselskäl, medan skälen emot huvudsakligen hänför sig till de olägenheter som skulle uppstå för lantbruket och kommunikationsväsendet. Det torde icke ankomma på utskottet att i detta sammanhang taga ställning till frågan om sommartid i och för sig är en lämplig anordning eller icke — motionärernas förslag avser endast ett försök med sommartid. Även en sådan försöksverksamhet måste emellertid beräknas få betydande ekonomiska konsekvenser och medföra avsevärda omställningssvårigheter. Att Danmark komme att stå utanför den föreslagna ordningen torde innebära ytterligare komplikationer av de svårbedömda problemen som här anmäler sig. Utskottet är icke berett att i detta läge förorda bifall till motionärernas förslag. Resultatet av den prövning av frågan som nu sker genom Kungl. Maj:t bör avvaktas, och utskottet förutsätter att denna kommer att slutföras utan tidsutdräkt.

Utskottet får under hänvisning till det ovan anförda hemställa,
att motion II:764 icke må föranleda någon riksdagens
åtgärd.

Stockholm den 9 april 1964

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Carl Albert Anderson*, Möller, Wi-
dén, Sörlin, Nils-Eric Gustafsson, Hellebladh, Enarsson*, Tage Johansson,
Wallmark, fru Olsson och herr Hedlund;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Skoglösa,
Jacobsson i Sala, Carlsson i Huskvarna, Dickson, fru Jäderberg*, herrar
Svensson i Kungälv*, Hamrin i Kalmar*, Nilsson i Bästekille, Börjesson
i Glömminge*, Rask och fröken Anderson i Lerum.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fru Eriksson i Stockholm, herrar Carl Albert Anderson, Widén, Tage
Johansson, Wallmark, Carlsson i Huskvarna, fru Jäderberg, herrar Svens-
son i Kungälv, Hamrin i Kalmar och fröken Anderson i Lerum, vilka an-
sett, att utskottet bort anföra och hemställa följande:

I motionen har begärts att sommartid skall införas på försök i Sverige
enligt Nordiska rådets rekommendation.

Ett medlemsförslag till Nordiska rådet år 1958 ledde till att rådet rekom-
menderade regeringarna att utreda förutsättningarna för att införa som-
martid i de nordiska länderna efter enhetliga regler.

I Sverige uppdrog Kungl. Maj:t åt järnvägsstyrelsen, lantbruksstyrelsen
och medicinalstyrelsen att i samråd utreda frågan. Utredningen har verk-
ställt.

Vid Nordiska rådets session i år meddelades, att den danska regeringen
icke för närvarande kunde låta ett försök med sommartid omfatta Dan-
mark, och den svenska regeringen meddelade, att med hänsyn härtill förut-
sättningar inte föreligger att i en nära framtid efter enhetliga regler för-
söksvis genomföra sommartid i de nordiska länderna. Frågan vore emel-
lertid föremål för fortsatt prövning.

Sommartid innebär, att tiden skjutes framåt, vanligen en timme. Då kloc-
kan exempelvis visar 21, är den i verkligheten endast 20. Genom en sådan
omställning vinnes, att den ljusa tiden efter den normala arbetstidens slut
förlänges med en timme.

Sådan tidsförskjutning förekommer exempelvis i Frankrike hela året och i England sedan 20-talet under sommarhalvåret. Finland har s. k. östeuropeisk tid och ligger således normalt en timme före de övriga nordiska länderna. Norge har sedan år 1959 sommartid.

Som argument för införande av sommartid kan i huvudsak anföras hälso- och trivselsynpunkter. Ökade möjligheter till utevistelse måste tillmätas ett hälsovärde i och för sig, men dessutom ökas den tid, som kan disponeras för motion i olika former. Från medicinsk synpunkt anses den ultraviolettera strålningen i solljus och dagsljus ha en icke ringa välgörande inverkan.

Mot sommartid anföres i huvudsak svårigheter för jordbruket och kommunikationstekniska besvärligheter. Utskottet vill icke bestrida att sådana svårigheter kan föreligga men vill framhålla att en i Nordiska rådets handlingar år 1958 refererad då nyligen företagen Sifoundersökning visar, att 47 procent av tillfrågade personer inom jordbruk med binärningar varit positivt inställda till gemensam sommartid. För Norges del visade en liknande undersökning år 1960 att i jordbrukargruppen 52 procent och alltså mer än hälften föredrog sommartid, medan 38 procent var negativa därtill. Totalt ville 67 procent av de tillfrågade ha sommartid.

Att införande av sommartid måste medföra ändrade tidtabeller är självfallet, men olägenheten härav bör inte överdrivas.

Även om sommartid icke kan genomföras i hela Norden, så länge Danmark är ointresserat, anser utskottet att ett försök bör göras i Sverige under lämplig tidrymd. Under denna tid kan erfarenheter vinnas, som blir av stort värde, då frågan åter tas upp på samnordisk bas.

Enär utskottet håller före, att fördelarna med sommartid överväger de nackdelar, som kan föreligga, bör enligt utskottets mening ett försök med sommartid under lämplig tidrymd göras.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen i anledning av motion II: 764 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om införande på försök av sommartid i Sverige.